

Diagnoza potrzeb i potencjału mieszkańców gminy Horyniec-Zdrój

Horyniec – Zdrój 2022

**Diagnoza potrzeb i potencjału
mieszkańców gminy Horyniec-Zdrój
została zrealizowana dla
Gminnej Biblioteki Publicznej
w Horyńcu - Zdroju
w ramach
zadania pod nazwą
"Aktywna Przestrzeń Biblioteki"
z programu
"BLISKO" Narodowego Centrum Kultury
dofinansowanego ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach
Narodowego Programu Rozwoju
Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025.**

Opracowanie:
Anna Kłysewicz

Nadrzędnym celem naszego projektu jest wypromowanie biblioteki jako "Miejsca Trzeciego" (po domu i pracy) jednoczącego społeczność lokalną działaniami kulturalnymi, przyczyniającego się do rozwoju aktywnego czytelnictwa i uczestnictwa w kulturze. Ponadto chcemy, aby biblioteka stała się "aktywną przestrzenią" odpowiadającą na potrzeby lokalnej społeczności i wychodzącą poza ramy tylko i wyłącznie wypożyczania książek jako promocji czytelnictwa. Istotne jest również podejmowanie starań, aby włączyć nowe środowiska w działalność biblioteki, nawiązywanie i rozwijanie lokalnych partnerstw.

Zdobyta wiedza z przeprowadzonego badania na temat lokalnej społeczności będzie podstawą do planowania dalszej działalności, tak aby szeroko rozumiana oferta biblioteki była jak najlepiej dostosowana do potrzeb i oczekiwań obecnych i potencjalnych użytkowników.

W 2020 roku Gminna Biblioteka Publiczna otrzymała dofinansowanie w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek 2016-2020 na zadanie „Przebudowa i zakup wyposażenia do Gminnej Biblioteki Publicznej w Horyńcu-Zdroju” z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dzięki dotacji udało się przebudować obecne pomieszczenia biblioteki oraz dokonać adaptacji dodatkowych, na czytelnię dla dorosłych i dzieci, oraz pomieszczenie socjalne. Wypożyczalnię wyposażono w nowe regały na książki oraz zakupiono meble i siedziska dla małych czytelników. Pojawiły się także fotele i stoliki, które tworzą przytulny kącik dla czytelnika. Powstała sala przystosowana do zajęć z dziećmi, młodzieżą, czy seniorami, wyposażona w projektor oraz głośniki. Przy bibliotece powstała Regionalna Izba Pamięci.

Dysponując wspomnianym zapleczem, nasza placówka wykorzystując wyniki badań, chce stworzyć przestrzeń, wokół której koncentrowała się będzie społeczność lokalna (z naciskiem na młodzież), którą chcemy zaktywizować oraz zintegrować.

ZAŁOŻENIA I METODOLOGIA BADANIA

Dobór metod wykorzystanych w badaniu wynikał z założenia, że diagnoza potrzeb i potencjałów mieszkańców nie jest tylko badaniem ich preferencji kulturalnych i oczekiwań w stosunku do Biblioteki, ale także badaniem zasobów, rozumianych jako indywidualne cechy, style życia oraz warunki, które sprzyjają lub mogą stanowić barierę aktywności kulturalnej. Mieszkańcy zostali więc w diagnozie potraktowani nie tylko jako odbiorcy oferty, ale także jako jej potencjalni współtwórcy i partnerzy instytucji kultury. Diagnoza została pomyślana również jako część procesu budowania relacji z mieszkańcami. Prowadzone w ramach badania działania miały charakter informacyjny, a respondenci, którzy wzięli udział w badaniu, mogli zadeklarować chęć współpracy oraz nawiązać wstępny kontakt z instytucją.

NARZĘDZIA BADAWCZE

Pierwsza część badania miała charakter ilościowy i stanowiła wstępne rozpoznanie potrzeb i potencjałów w grupie wskazanej jako kluczowa przez przedstawicieli Biblioteki. Do badania wykorzystano kwestionariusz ankiety (w wersji online) z 11 pytaniami zamkniętymi i otwartymi. Badanie zostało przeprowadzone między 20 września a 14 października 2022 roku.

Druga część miała charakter jakościowy i oparta była o wywiady sytuacyjne, przeprowadzone w oparciu o kwestionariusz wywiadu z 4 pytaniami. Przeprowadzone zostały na przełomie sierpnia i października.

UCZESTNICZY BADANIA

Badanie zostało przeprowadzone na dwóch płaszczyznach – wywiady sytuacyjne oraz ankiety wielokrotnego wyboru wraz z częścią otwartą.

W wywiadach indywidualnych udział wzięło łącznie 50 osób, w wieku powyżej 18 lat. Byli to mieszkańcy, którzy przychodzą do biblioteki wypożyczać książki dla wnuków, dzieci, rodziców, dziadków, sami nie będąc czytelnikami.

Część ilościowa badania – ankieta – skierowana została do młodzieży (przedział wiekowy 13 -18 lat). Udział w badaniu był dobrowolny, ankieta miała formę cyfrową (realizowana na formularzu Google – link do niej został rozesłany uczniom dzięki uprzejmości naszego partnera Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu – Zdroju).

Uzyskano łącznie 96 poprawnie wypełnionych ankiet.

Aktywność w bibliotece

Pierwsze pytanie dotyczyło korzystania z oferty czytelniczej w naszej placówce. Analizując wyniki otrzymaliśmy jasne odpowiedzi, że większość z badanych z niej nie korzysta (60%).

Przechodząc do kolejnego pytania dowiedzieć się mogliśmy, co jest przyczyną aktualnego stanu rzeczy. Najczęstszą przyczyną jak się okazuje, jest przestarzała oferta, brak czasu na czytanie, brak potrzeby, gdyż młodzież czyta tylko lektury, które wypożycza w bibliotece szkolnej. Ponadto pojawiały się odpowiedzi takie jak:

- nie lubię czytać,
- kupuję książki,
- lubię czytać komiksy, których niestety brakuje w bibliotece,
- brak książek, które mnie interesują,
- nie mam wyrobionego nawyku czytania,
- rzadko czytam książki ponieważ lektury szkolne zniechęciły mnie do wszelkiej literatury.

Aktywności podejmowane w czasie wolnym

Kolejne pytanie dotyczyło czasu wolnego. Chcieliśmy poznać preferencje badanych odnośnie sposobu w jaki spędzają swój wolny czas. Odpowiedzi na pytanie o ulubiony sposób spędzania czasu wolnego były ograniczone, respondenci byli proszeni o wskazanie maksymalnie 3 głównych aktywności. Najwięcej badanych preferuje słuchanie muzyki (55%), oglądanie filmów i seriali (42%), a także granie w gry (40%), spędzając czas ze znajomymi (40%), lub uprawiając sport (38%), czy zajmując się własną twórczością (16%). Znalazła się również grupa osób, która w wolnym czasie czyta książki lub komiksy (17%). Nieznaczna ilość respondentów wskazała, że spaceruje, bierze udział w zorganizowanych wydarzeniach, lub gra na instrumencie.

Zainteresowania

Istotnym elementem badania, jest poznanie zainteresowań młodych ludzi, a więc takich form aktywności, w których chętnie wzięliby udział. Jak się okazuje najczęściej z nich wskazało obszar robotyki, VR czy programowania (50%). Nieznacznie mniej zainteresowało się grami terenowymi (47%), czy uczestnictwem w klubie gier fabularnych (43%). Spora część respondentów zaznaczyła zajęcia komputerowe (28%), oraz zajęcia twórcze (plastyczne,

rękodzieło) (28%). Wśród rzadziej wybieranych znalazły się:

- spotkania autorskie,
- Dyskusyjny Klub Książki/Komiksu,
- warsztaty osvajania ze sceną,
- warsztaty kreatywnego pisania,
- warsztaty międzypokoleniowe.

Zajęcia poza gminą Horyniec-Zdrój

Spora ilość przebadanej młodzieży uczestniczyła w zajęciach dodatkowych poza Horyńcem-Zdrojem. Wynika to z braku oferty w obrębie naszej gminy. Młodzież wskazuje, że w związku z tym, że chce się rozwijać, musi korzystać z oferty w sąsiednim mieście. Najczęściej wskazywali:

- robotykę (6 osób),
- zajęcia muzyczne (8 osób),
- zajęcia teatralne (7 osób),
- zajęcia plastyczne (7 osób),
- zajęcia taneczne (6 osób),

Czas wolny

Badani mieli możliwość zaznaczenia w ankiecie w jakich dniach i godzinach mają zazwyczaj czas na uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych poza domem. Ich wybór nie był ograniczony, mogli zaznaczyć kilka dni i przedziałów czasowych. Jak się okazuje nieznaczna ilość młodzieży mogłaby uczestniczyć w wydarzeniach w ciągu tygodnia, najczęściej po godzinie 15.00. Najwięcej badanych ma czas w piątek po 15.00 i sobotę od 12.00. Niedziela nie została uwzględniona w pytaniu, ze względu na fakt, że biblioteka jest zamknięta.

Kanały komunikacji

Bardzo ważnym aspektem jest sposób komunikacji, dotarcia do młodego pokolenia. Nie dziwi więc fakt, że to właśnie narzędzia internetowe dominują w przekazywaniu informacji. Najczęstszym narzędziem komunikacji wykorzystywanym przez ankietowanych w codziennym życiu okazał się Messenger (60%). Na kolejnych miejscach znalazły się Tik Tok (51%), Instagram (32%) i Facebook (16%), Discord (15%), Snapchat (14%).

Przestrzeń do spotkań

Poprzez pytanie otwarte zapytaliśmy badanych, o miejsce, przestrzeń, których w ich mniemaniu brakuje w naszej miejscowości. Zdecydowana większość wskazuje na miejsce do luźnych spotkań w gronie 5-6 osób. Kolejno wskazują:

- kawiarnia,
- kino,
- klub, klubokawiarnia,
- park trampolin,
- miejsc do wspólnej nauki, tworzenia grupowych zadań/projektów,
- klimatycznego miejsca z wygodnymi siedziskami,
- miejsc z grami typu playstation,
- escape room,
- restauracji typu McDonald's, KFC
- tras rowerowych,
- dużego skateparku.

Atrakcyjność biblioteki

Ostatnim pytaniem, również otwartym było zapytanie o to, jak możemy wzbogacić ofertę biblioteki, aby stała się bardziej atrakcyjna i zachęciła ich do korzystania z jej oferty. Najwięcej sugestii dotyczyło zorganizowania spotkań z ciekawymi ludźmi (niekoniecznie pisarzami, np. sławnym blogerem). Kolejne to:

- zajęcia plastyczne,
- zajęcia teatralne,
- więcej aktualnych książek dla młodzieży,
- komiksy,
- spotkania omawiające książka vs film,
- piesze rajdy,
- gry terenowe,
- młodzieżowe kluby książki o podobnych zainteresowaniach tematycznych,
- warsztaty drukowania 3D, robotyki, VR,
- Klub Gier Fabularnych, RPG,
- wypożyczalnia audiobooków,
- dostęp do Legimi,
- warsztaty street art,
- warsztaty fotografii i spotkania z fotografami,
- kluby zainteresowań dla młodzieży.

WYWIADY

Na pytanie "Dlaczego nie czytam?"

- 36 % badanych odpowiedziało, że powodem jest braku czasu. Najczęściej brak czasu wynika ze zmęczenia po pracy, zbyt dużej ilości nauki, zbyt dużej ilości obowiązków domowych.
- 23 % respondentów woli oglądać filmy lub seriale,
- 19 % stwierdziło, że czytanie bajek dzieciom, czy wnukom traktują jako spełnienie "obowiązku" czytelniczego.
- 5 % wolny czas spędza na uprawianiu sportu.
- 4 % wypełnia czas tworząc rękodzieło.

Pozostali odpowiadali, że:

- biblioteka nie ma odpowiednich książek dla nich,
- nie lubią czytać,
- grają w gry,
- spędzają czas ze znajomymi, lub na świeżym powietrzu,
- nie wiedzą dlaczego nie czytają.

Na pytanie "Co wprowadziłbyś/abyś do oferty biblioteki (warsztaty/spotkania/wydarzenia)?" najczęściej podawano:

- spotkania ze znanymi ludźmi (artystami, pisarzami, blogerami, podróżnikami, sportowcami, aktorami),
- koła zainteresowań (grami planszowymi, filmem, rękodzielnictwem, fotografią, kulinariami, teatrem, robotyką,)
- warsztaty tematyczne (fotograficzne, rękodzielnicze, plastyczne, komputerowe, VR),
- wprowadzenie zajęć dla dorosłych, równoległych z zajęciami dla dzieci, pozwalających zagospodarować czas podczas czekania na pocięchy,
- zajęcia lub warsztaty międzypokoleniowe, umożliwiające wymianę doświadczeń,
- organizacja spektakli teatralnych,
- kameralne koncerty,
- projekcje filmów,
- wystawy prac lokalnych artystów,
- spotkania związane z historią miejscowości,
- wypożyczalnię audiobooków.

Kolejne pytanie dotyczyło sposobów dotarcia do potencjalnych odbiorców wydarzeń w bibliotece. Najlepszym źródłem informacji jest marketing szeptany - poczta pantoflowa, ogłoszenia w mediach społecznościowych. Plakaty wskazywały osoby starsze, które nie korzystają z Internetu, natomiast inni wskazują strony www biblioteki.

Zapytaliśmy również badanych o to, w jakich dniach i godzinach mają zazwyczaj czas na uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych.

Aktywni zawodowo dorośli podkreślali, że mają niewiele czasu wolnego, część z nich również ze względu na długie dojazdy do pracy. Osoby będące rodzicami, w pierwszej kolejności poświęcają go dzieciom, rodzinie.

W wywiadach deklarowały dodatkowo, że niedzielę spędzają często na spotkaniach w gronie szerszej rodziny, także poza miejscem zamieszkania. Jednakże preferują piątki wieczorem na ewentualne wyjścia, oraz sobotnie popołudnia.

Studenci wskazali, że mają niewiele czasu wolnego, zwłaszcza w dni powszednie. Dużą część dnia spędzają na uczelniach. Więcej czasu mają w weekendy – w sobotę popołudniu i wieczorem oraz w niedzielne popołudnia.

Najwięcej czasu wolnego deklarowali seniorzy, chociaż podkreślali, że ci najbardziej aktywni mają czas zagospodarowany wieloma różnymi zajęciami. Jest to natomiast jedyna grupa, która może i chce uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych poza domem w dni powszednie przed i po południu.

Podsumowanie

Ważnym aspektem naszych działań pozostaje rozwijanie atrakcyjnej oferty wydarzeń odbywających się w bibliotece. Istotnym zagadnieniem będzie tutaj poszerzanie oferty aktywności dla młodzieży i współpraca z młodymi ludźmi w celu utworzenia satysfakcjonującej przestrzeni dla ich działania. Biblioteka ma potencjał by stać się tzw. "trzecim miejscem", jak pokazuje powyższe badanie, ludzie wciąż poszukują swojego miejsca, chętnie wyszliby z domu i spędzali czas wolny tam, gdzie śmiało mogliby realizować swoje pasje czy zainteresowania.

Nie mniej jednak, nasza placówka musi dostosować się do oczekiwań obecnych i potencjalnych czytelników. W ich oczach nasza oferta czytelnicza jest przestarzała i niewystarczająca. Należy uzupełnić ofertę dla młodzieży o komiksy, czy nowości wydawnicze. W obliczu postępującej cyfryzacji, dotarcie do odbiorców będzie sprawniejsze poprzez wykorzystywanie nowoczesnych technologii. Warto również wsłuchać się w potrzeby mieszkańców, aby nasza oferta stała się wartościowa i w pełni wykorzystana.

Podsumowując, diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej, nadała nam kierunek zmian, oraz nakreśliła w jakich obszarach działać, aby stać się miejscem nowoczesnym i rozpoznawalnym, a przede wszystkim koncentrującym się na potrzebach i potencjale lokalnej społeczności.

Działanie realizowane w ramach zadania pod nazwą „Aktywna przestrzeń biblioteki” z programu BLISKO - biblioteka / lokalność / inicjatywy / społeczność / kooperacja / oddolność